

Република Србија
КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ
КОНКУРЕНЦИЈЕ
Број: 4/0-02-291/2011-8
Веба: 4/0-02-586/2010
Датум: 24.11.2011. године
Београд

Савет Комисије за заштиту конкуренције, на основу члана 22. став 2.; чл. 57. и 68. став 1. тачка 2) Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/09), члана 192. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97 и 31/01 и „Службени гласник РС“, бр. 30/2010), чл. 3. и 4. Уредбе о критеријумима за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала, начину и роковима њиховог плаћања и условима за одређивање тих мера („Службени гласник РС“, бр. 50/2010), одлучујући у поступку испитивања повреде конкуренције покренутом по службеној дужности против саобраћајног предузећа „Ласта“ а.д. Београд, Аутопут Београд-Ниш 4, Београд, кога заступа директор Велибор Совровић и друштва за превоз путника и пружање туристичких услуга у земљи и иностранству „Europa-Bus“ д.о.о., са регистрованим седиштем на адреси Карађорђева 120, Ваљево, кога заступа директор Драган Брдаревић, на 58. седници одржаној дана 24.11.2011. године донео је

РЕШЕЊЕ

I УТВРЂУЈЕ СЕ да је Уговор о заједничком обављању превоза путника у линијском превозу на линијама:

1. Београд-Ваљево (преко Лајковца)
2. Београд-Ваљево (преко Уба)
3. Београд-Ваљево-Дивчибаре
4. Београд-Ваљево-Лозница
5. Београд-Ваљево-Крупањ
6. Београд-Ваљево-Љубовија
7. Београд-Ваљево-Тара,

потписан дана **27.07.2010. године** између друштва СП „Ласта“ а.д., са регистрованим седиштем на адреси Аутопут Београд– Ниш 4, Београд и друштва за превоз путника и пружање туристичких услуга у земљи и иностранству „Europa-Bus“ д.о.о., са регистрованим седиштем на адреси Карађорђева 120, Ваљево, **рестриктивни споразум**, на основу ког су његови потписници, утврђивањем јединствених цена, значајно ограничили и нарушили конкуренцију на релевантном тржишту услуга јавног линијског превоза путника аутобусима на релацији Ваљево-Београд-Ваљево, чиме су учинили повреду конкуренције.

II Рестриктивни споразум из става I диспозитива овог решења забрањен је и ништав ex lege у смислу члана 10. став 3. Закона о заштити конкуренције.

III ЗАБРАЊУЈЕ СЕ привредним друштвима из става I диспозитива овог решења свако будуће поступање којим би се могла нарушити конкуренција, изричитим или прећутним

уговарањем и утврђивањем јединствене цене превоза путника у линијском превозу, као и разменом поверљивих пословних информација.

IV ОДРЕЂУЈЕ СЕ МЕРА ЗАШТИТЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ саобраћајном предузећу „Ласта” а.д. Београд, Аутопут Београд-Ниш 4, Београд у облику обавезе плаћања новчаног износа у висини **1,38 %** од укупног годишњег прихода оствареног у 2009. години и то **117.248.070,00 РСД**(словима: стотинуседамнаестмилиона двестотинечетрдесетосамхиљада седамдесет динара).

V ОДРЕЂУЈЕ СЕ МЕРА ЗАШТИТЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ друштву за превоз путника и пружање туристичких услуга у земљи и иностранству „**Europa-Bus**” д.о.о., са регистрованим седиштем на адреси Карађорђева 120, Ваљево у облику обавезе плаћања новчаног износа у висини **1,38 %** од укупног годишњег прихода оствареног у 2009. години и то **1.737.765,00 РСД** (словима: једанмилион седамстотина тридесетседамхиљада седамстотинашездесетпет динара).

VI НАЛАЖЕ СЕ саобраћајном предузећу „Ласта” а.д. Београд, Аутопут Београд-Ниш 4, Београд да изврши уплату новчаног износа мере заштите конкуренције из става IV диспозитива овог решења и то: **117.248.070,00 РСД** (словима: стотинуседамнаестмилиона двестотинечетрдесетосамхиљада седамдесет динара), а на рачун буџета Републике Србије број 840 743224 843 94 модел 97, са позивом на број: двоцифрени контролни број по моделу 97 – троцифрени број општине, града односно територије – број овог решења.

VII НАЛАЖЕ СЕ друштву за превоз путника и пружање туристичких услуга у земљи и иностранству „**Europa-Bus**” д.о.о., са регистрованим седиштем на адреси Карађорђева 120, Ваљево да изврши уплату новчаног износа мере заштите конкуренције из става V диспозитива овог решења и то: **1.737.765,00 РСД** (словима: једанмилион седамстотина тридесетседамхиљада седамстотинашездесетпет динара), а на рачун буџета Републике Србије број 840 743224 843 94 модел 97, са позивом на број: двоцифрени контролни број по моделу 97 – троцифрени број општине, града односно територије – број овог решења.

VIII ОДРЕЂУЈЕ СЕ РОК од четири (4) месеца од дана пријема овог решења за извршење налога из става VI и VII диспозитива, под претњом принудног извршења.

IX НАЛАЖЕ СЕ странкама у поступку саобраћајном предузећу „Ласта” а.д. Београд и друштву за превоз путника и пружање туристичких услуга у земљи и иностранству „**Europa-Bus**” д.о.о., да одмах по извршењу налога из става VI и VII диспозитива овог решења, Комисији за заштиту конкуренције доставе доказ о извршеној уплати.

X Ово решење се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије” и на интернет страни Комисије за заштиту конкуренције.

Образложење

Комисија за заштиту конкуренције (у даљем тексту: Комисија), дана 06.09.2010. године, примила је поднесак, заведен у Комисији под бројем 4/0-06-399/2010-1, од стране физичког лица, корисника услуге превоза из Ваљева. Према наводима из поднеска, превозници ПО „Ласта” Ваљево, са седиштем на адреси Кланичка 8 у Ваљеву, који је огранак предузећа СП Ласта а.д. из Београда и друштво Еуропа-Бус д.о.о., Карађорђева 120 Ваљево, који су и једини превозници на територији Ваљева, закључили су споразум и утврдили јединствене цене карата за оба превозника, чиме су елиминисали конкуренцију на локалном тржишту.

Испитујући испуњеност услова за покретање поступка по службеној дужности у смислу члана 35. став 1. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“ бр. 51/2009 – у даљем тексту: Закон), од превозника Ласта-Ваљево и Еуро-Bus је затражено да у складу са одредбом члана 48. Закона доставе изјашњења на околност да ли је између ових учесника закључен споразум и уколико јесте да доставе копију истог. Такође је наложено да доставе ред вожње за линије на којима се по полазним и долазним станицама преклапају оба превозника, као и да се изјасне који превозник врши продају карата на тим линијама и да ли се карте продају по истом ценовнику, да доставе копије важећег и претходног ценовника на овим линијама, као и одлуке надлежног органа о промени ценовника.

Поступајући по налогу Комисије, Ласта-Ваљево је дана 30.09.2010. године доставила тражене одговоре и документацију заведене у Комисији под бројем 4/0-06-399/2010-4, а Еуро-Bus је дана 05.10.2010. године доставила тражене одговоре и документацију, заведене у Комисији под бројем 4/0-02-399/2010-5.

Оба превозника су доставила изјашњења да су дана 27. јула 2010. године закључили **Уговор** о заједничком обављању превоза путника у линијском превозу (у даљем тексту: Уговор) и у прилогу доставили копију Уговора, све редове вожње на које се односи Уговор, копије ценовника (тарифе), који су примењивани од 25.07.2008. године до 01.09.2010. године (**пре** закључења Уговора) и копије тренутно важећих ценовника, који су у примени од 01.09.2010. године (**после** закључења Уговора).

На основу достављене документације, Комисија је дошла до сазнања да је 27. јула 2010. године закључен Уговор између превозника СП Ласта а.д. Београд, Аутопут Београд-Ниш 4, Београд (у даљем тексту: Ласта а.д. Београд) и друштва Еуро Bus д.о.о., Карађорђева 120, Ваљево (у даљем тексту: Еуро Bus) на седам линија и да су потписници овог уговора утврдили јединствене цене карата у ценовницима, који су у примени од 01.09.2010. године, односно после закључења Уговора, на основу чега је основано закључила да би предметни Уговор по својој суштини представљао рестриктивни споразум, за који није тражено нити издато појединачно изузеће од забране у смислу чл. 11. и 12. Закона, односно да би тај споразум представљао повреду конкуренције, због чега је донет је Закључак председника Комисије бр. 4/0-02-586/2010-1 од 25.11.2010. године и покренут поступак по службеној дужности ради испитивања повреде конкуренције, односно утврђивања евентуалног постојања рестриктивног споразума у смислу одредби члана 10. Закона.

У испитном поступку утврђено је следеће релевантно чињенично стање.

Према подацима Агенције за привредне регистре Републике Србије, утврђени су следећи подаци за странке у поступку:

1. Саобраћајно предузеће „**Ласта**” а.д. Београд, Аутопут Београд-Ниш 4, Београд, регистровано као отворено акционарско друштво, односно њен огранак – профитна организација за приградски и међуградски саобраћај **Ласта Ваљево**, Кланичка 8, Ваљево (у даљем тексту: Ласта Ваљево).

Предузеће је регистровано у Агенцији за привредне регистре дана 08.10.2005. године под бројем БД 63468, чији је матични број је 07019734, шифра делатности 4931 и ПИБ 100002006.

2. **Еуро Bus**” д.о.о., друштво за превоз путника и пружање туристичких услуга у земљи и иностранству са регистрованим седиштем на адреси Карађорђева 120, Ваљево.

Друштво је регистровано у Агенцији за привредне регистре дана 21.05.2005. године под бројем БД 23391, чији је матични број 07386583, шифра делатности 4931 и ПИБ 100068073.

Наведене странке у поступку су конкуренти на аутобуским линијама на релацији Ваљево-Београд-Ваљево.

Закључком Комисије бр. 4/0-02-586/2010 од 15.12.2010. године наложено је странкама у поступку да доставе: Уговор од 27.јула 2010. године, важеће дозволе за јавни линијски (међумесни превоз путника), које су издате од ресорног министарста за линије из тачке 1. наведеног Уговора, копије свих одлука својих надлежних органа о промени ценовника на линијама из наведеног уговора за период пре и после закључења Уговора. Такође је наложено да детаљно образложе разлоге промена (повећања) цена превоза путника у ценовницима са применом од 01.09.2010. године (период после закључења Уговора), да наведу и детаљно образложе разлоге за закључење предметног уговора управо и само за линије које су наведене у члану 1. уговора и да наведу конкуренте који превозе путнике на релацији Ваљево-Београд-Ваљево.

По овом закључку, странке у поступку су доставиле све тражено, дана 10.01.2011. године (у даљем тексту: поднесци од 10.01.2011.године).

Закључком Комисије бр. 4/0-02-291/2011 од 06.04.2011. године, наложено је странкама у поступку да доставе: записник или белешку са састанка који је одржан у Београду са руководством Ласта а.д. Београд са темом превазилажење проблема у односима превозника Еигора Bus и огранка Ласта-Ваљево, а који је резултирао потписивањем Споразума о коришћењу прилаза до парцеле Еигора Bus, копију Споразума, записник или белешку са састанка који је одржан са руководством друштва Ласта а.д. Београд ради потписивања Уговора. Такође је наложено да дају детаљно објашњење ко је иницирао састанак са руководством Ласта а.д. у Београду, ко је све присуствовао састанцима, ко је предложио потписивање Споразума о коришћењу прилаза до парцеле Еигора-Bus, ко је предложио склапање Уговора и ко је предложио да са једном истом картом корисник може да се превози линијом било ког од ова два превозника, уколико не постоје записници или белешке са наведених састанака.

Странке у поступку, у свему су поступиле по налогу из закључка, Еигора-Bus поднеском од 21.04.2011. године (у даљем тексту: поднесак од 21.04.2011.године), а Ласта-Ваљево поднеском од 26.04.2011. године (у даљем тексту: поднесак од 26.04.2011.године). На основу навода из оба поднеска, Комисија је дошла до сазанања да не постоје посебни записници или белешке са одржаних састанака.

На основу достављене документације и одговора странака у поднеску од 21.04.2011. године и у поднеску од 26.04.2011. године, Комисија је утврдила да су Ласта а.д. Београд, односно огранак Ласта-Ваљево и Еигора-Bus, дана **19.07.2010.** године закључили **Споразум** о коришћењу прилаза до парцеле Еигора-Bus (у даљем тексту: Споразум), који су потписали Владимир Винш, који заступа странку Ласта а.д. Београд по овлашћењу генералног директора и Драган Брдаревић, који заступа другу странку у поступку.

У наведеном Споразуму, странке су се између осталог сагласиле о следећем:

- Еигора-Bus ће у обављању своје делатности за пријем и отпрему путника користи искључиво Аутобуску станицу Ласта а.д. у Ваљеву;
- Ласта а.д. ће омогућити друштву Еигора-Bus пролаз за сопствене потребе искључиво у сврху одржавања и паркирања својих возила;
- Еигора-Bus се обавезала да за коришћење пролаза плаћа Ласта а.д. надокнаду дневно у висини цене перонизације по важећем ценовнику;
- Еигора-Bus ће за коришћење Аутобуске станице плаћати накнаду по важећем ценовнику Ласта а.д.;
- да ће потписати „pool” уговор о расподели прихода према транспортном раду за линије, које ће бити саставни део тог уговора, а најкасније до 01.09.2010. године.

На захтев Комисије да дају детаљно објашњење ко је иницирао састанке са руководством Ласте а.д. у Београду, ко је све присуствовао састанцима, ко је предложио потписивање Споразума, Еуро-Bus је у поднеску од 21.04.2011. године, навела да је она иницирала први састанак са руководством Ласте а.д. у Београду, а у вези спорног прилаза својој парцели у Ваљево. Кроз дијалог представника обе фирме, као излаз из проблема потписан је Споразум о коришћењу прилаза.

Предлог Споразума, по наводима Еуро-Bus направила је стручна служба саобраћајног предузећа Ласта а.д., а заједнички је усаглашен и прихваћен на састанку у Ваљево, којем су присуствовали руководство друштва Еуро-bus, Драган Брдаревић и Зоран Тодорчевић, а са стране предузећа Ласта а.д. Горан Алексић директор Ласте-Ваљево и Миленко Радуловић координатор за међународни саобраћај у предузећу Ласта а.д.

Друга странка у поступку Ласта а.д. Београд, односно огранак Ласта-Ваљево је у свом допису од 26.04.2011. године навела да је до потписивања Споразума дошло искључиво у намери окончања више судских спорова, који су поводом постојања права пролаза били у току, односно да је потписани Споразум представљао један вид вансудског поравнања, који је резултирао окончањем судских поступака и представљао први корак ка успостављању међусобне сарадње ова два превозника.

На основу достављене документације и одговора странака у поднесцима од 10.01.2011. године утврђено је да су **27.07.2010.** године Ласта а.д. Београд и Еуро Bus закључиле **Уговор о заједничком обављању превоза путника у линијском превозу** (у даљем тексту: Уговор) на следећим линијама:

1. Београд-Ваљево (преко Лајковца)
2. Београд-Ваљево (преко Уба)
3. Београд-Ваљево-Дивчибаре
4. Београд-Ваљево-Лозница
5. Београд-Ваљево-Крупањ
6. Београд-Ваљево-Љубовија
7. Београд-Ваљево-Тара

Наведеним Уговором је између осталог дефинисано:

- у члану 2.: „У циљу унапређења квалитета превоза са аспекта удобности, тачности и безбедности за путнике и повећања ефикасности пословања, уговорне стране су сагласне да се превоз путника, расподела оствареног прихода и трошкови на наведеним релацијама, врши по систему POOL-а у складу са одредбама овог Уговора”;

- у члану 3.: „Уговорне стране су сагласне да ће превоз обављати и обрачунавати по систему POOL-а, тако што ће се цео приход од продатих карата, делити између уговорних страна сразмерно транспортном раду и оствареном приходу на месечном нивоу.

У обрачун су укључени сви редовни поласци и BIS поласци уколико су унапред договорени писменим путем између уговорних страна.

У случају да уговорна страна не може да одржи своје поласке, препушта другој уговорној страни, која ће одржати те поласке.

Увођење нових полазака на линијама и релацијама које су предмет овог Уговора, као и укидање истих уговорне стране договарају споразумно”;

- у члану 10.: „Сви трошкови рекламе, набавке докумената (штампање карата, месечних маркица, коверата, заједничких контролних листова) за обављање превоза и слично представљају заједничке трошкове и деле се на уговорне стране равноправно”;

- у члану 12.: „Укупни приходи уговорних страна утврђују се на основу продатих аутобуских карата, претплатних карата и месечних маркица и уносе се у POOL обрачун”;

- у члану 16.: „Уговор се закључује на неодређено време. Све одлуке и измене овог Уговора, уговорне стране доносе једногласно, консензусом у интересу уговорних страна”;

- у члану 18.: „Ниједна од уговорних страна не сме потписати уговор за релације из овог Уговора са другим предузећем (у који се убраја и тзв. кооперативни превоз), а које повезују места на релацијама која су предмет овог Уговора, а која се налазе на заједничким трасама и линијама“.

На захтев Комисије за детаљним објашњењем разлога који су довели до закључења Уговора и само на линијама које су наведене у члану 1. предметног Уговора, Еигора Bus је у поменутом поднеску од 10.01.2011. године навела да су током претходних година постојали проблеми у односима са Ластом-Ваљево који су се углавном односили на коришћење прилаза са јавног пута до пословног објекта и аутобуске станице Еигора Bus. С обзиром на чињеницу да је Ласта а.д. имала извршну пресуду по којој је спорни прилаз у њиховом власништву и по којој је усвојена забрана проласка возила другог превозника на спорном прилазу са јавног пута, Еигора-Bus је била принуђена да у обављању своје делатности за пријем и отпрему путника „пређе” на аутобуску станицу Ласте-Ваљево у Ваљеву.

У свом одговору у поднеску од 21.04.2011. године, Еигора-Bus је навела да је предлог Уговора дала стручна служба предузећа Ласта а.д., који је кроз даље преговоре незнатно измењен и усаглашен. Састанку су присуствовали са стране друштва Еигора-Bus, Драган Брдаревић и Зоран Тодорчевић, а са стране предузећа Ласта а.д., Владимир Винш, Миленко Радуловић и Горан Алексић.

Поступајући по наведеном захтеву, Ласта-Ваљево је у свом одговору у поднеску од 10.01.2011. године, навела да је Уговор склопљен из разлога повећања нивоа услуге превоза путника на релацији од Ваљева до Београда, односно на заједничкој траси. Основни циљ је био да се путник на поменутој релацији, куповином заједничке карте може превести било којим поласком за Београд и/или из Београда, а куповином повратне карте бира и време повратка, без обзира који превозник у датом тренутку обавља превоз.

У поднеску од 26.04.2011. године, Ласта-Ваљево је навела да је до закључења Уговора дошло на иницијативу оба превозника, односно стручних служби Ласта а.д. и руководства друштва Еигора-Bus.

Увидом у достављени Уговор, Комисија је утврдила да је исти закључен на неодређено време.

Након извршене анализе достављених редова вожње, са периодом важења од **01.06.2010.-31.05.2011.** године, Комисија је утврдила да су линије на којима се по полазним и долазним станицама преклапају оба превозника следеће:

- Београд-Ваљево (преко Лајковца)
- Београд-Ваљево (преко Уба)
- Београд-Ваљево-Дивчибаре

Утврђено је да:

- за линије из Уговора од Београда према Лозници, Крупњу, Љубовији и Тари, регистроване редове вожње има само Ласта-Ваљево.
- на линији Београд-Ваљево-Београд, Ласта-Ваљево има преко Лајковца 3 поласка из Београда и 4 поласка из Ваљева дневно, а преко Уба 5 поласака из Београда и 5 поласака из Ваљева дневно, што је укупно 17 поласака дневно.
- Еигора-Bus на поменутој линији, преко Лајковца има 7 поласака из Београда и 6 поласака из Ваљева дневно, а преко Уба 2 поласка из Београда и 3 поласка из Ваљева дневно, што је укупно 18 поласака дневно.
- на поменутој линији оба превозника имају укупно 17 поласака из Београда и 18 поласака из Ваљева.
- на линији Београд-Ваљево-Дивчибаре, оба превозника имају само по један регистровани полазак дневно.

Укључујући и друге линије из предметног уговора на којима се поменути превозници не преклапају, а према списку полазака достављеном уз Изјашњење од 30.08.2011. год., утврђено је да на релацији Београд–Ваљево–Београд ови превозници заједно имају 25 полазака из Београда и 25 полазака из Ваљева (Ласта 15+15, а Еуропа-Bus 10+10).

Иако код хоризонталних рестриктивних споразума само одређивање релевантног тржишта није од значаја у мери као код осталих повреда конкуренције (нпр. злоупотребе доминантног положаја), у конкретном случају одређено је релевантно тржиште. При одређивању релевантног тржишта узета је у обзир делатност коју обе странке у поступку обављају, предмет уговора и тржиште које су, de facto, сами учесници у рестриктивном споразуму одредили предметним уговором а у погледу: врсте услуге и географског одређења тржишта на коме је договорена заједничка пословна активност.

Према члану 6. Закона, којим је прописано да релевантно тржиште обухвата релевантно тржиште производа на релевантном географском тржишту, и чл. 2. и 5. Уредбе о критеријумима за одређивање релевантног тржишта („Службени гласник РС“ бр. 89/2009) у поступку је одређено као релевантно тржиште производа: **тржиште услуга јавног линијског превоза путника аутобусима**, а као релевантно географско тржиште: релација **Ваљево-Београд-Ваљево**, на којој странке у поступку обављају линијски превоз путника аутобусима, а која је и у предмету самог уговора.

Као конкуренте, на овако одређеном релевантном тржишту, обе странке у поступку су навеле саобраћајно предузеће „**Стрела Уб**“ д.о.о. из Уба и превозника „**Ракета АБ**“ д.о.о. из Бајине Баште и доставиле њихове регистроване редове вожње.

Увидом у достављене редове вожње наведених конкурената, Комисија је утврдила да „**Стрела Уб**“ има само један полазак дневно из Београда преко Обреновца и Уба до Ваљева и један полазак из Ваљева до Београда, а „**Ракета АБ**“ на линији Београд-Ваљево-Тара има један полазак дневно са Таре преко Бајине Баште и Ваљева до Београда.

Као највећег конкурента на линији Ваљево-Београд-Ваљево, странке у поступку су означиле предузеће Железнице Србије - са транзитним поласцима из правца Црне Горе за Београд и пристајањем у Ваљеву и БЕОВОЗ.

У циљу правилног и потпуног утврђивања чињеница и околности, које су од значаја за доношење законитог и правилног решења, Комисија је спровела свеобухватну анализу и у том смислу прибавила податке о реду вожње возова на релацији Београд-Ваљево-Београд. Подаци о реду вожње су преузети са Интернет странице предузећа Железнице Србије.

Увидом у те податке Комисија је установила да у току дана има **5** полазака путничког и **3** поласка брзог воза из Београда до Ваљева и исто толико из Ваљева до Београда.

На основу података о полазним и долазним станицама на којима стаје аутобус на линији Ваљево - Београд преко Уба, Комисија је констатовала да су то 22 станице, а преко Лајковца 11 станица, док се путнички воз на тој релацији преко Уба преклапа са аутобусом на 3 станице (Иверак, Дивци и Словац) а преко Лајковца на 5 станица (Иверак, Дивци, Словац, Лајковац и Степојевац), а брзи воз се преклапа са аутобусом само на једној станици (Лајковац).

На основу података о реду вожње БЕОВОЗА Комисија је установила да постоје само **2** поласка дневно са станице Вуков споменик из Београда до Ваљева и **2** из Ваљева до Београда. Имајући у виду чињенице: да путници са одредиштем путовања у станицама у којима се линије аутобуса и воза не преклапају не могу за своје путовање користити воз, да су због опште познатог стања железничког саобраћаја закашњења путничких возова честа

појава, да је због застарелости и лошег одржавања опште стање путничких вагона лоше, да остали услови превоза путника у железничком саобраћају (као што су нпр.: грејање/хлађење у возовима, услуге у пријемним и одредишним станицама, удаљеност станичних зграда од центра града и сл.), углавном нису на нивоу данашњих потреба путника, а нарочито узимајући у обзир чињеницу да Железнице Србије и Беовоз имају неупоредиво мањи број полазака и повратака у односу на 25 полазака дневно и 25 повратака аутобуса по регистрованим редовима вожње странака у поступку, Комисија је оценила да се услуге превоза путника које пружају Железнице Србије и Беовоз у конкретном случају не могу сматрати као супститут услугама превоза путника аутобусима које пружају странке у поступку. Сагласно претходном, Комисија није прихватила оцену странака у поступку да Железнице Србије и Беовоз учествују на истом релевантном тржишту одређеном у смислу члана 6. Закона и чл. 2. и 5. раније поменуте Уредбе о критеријумима за одређивање релевантног тржишта.

Странке у поступку су у поднесцима од 10.01.2011. године Комисији доставиле и тражене ценовнике.

Након извршене анализе достављених ценовника за карте превоза странака у поступку, Комисија је утврдила, у односу на тарифе, које су важиле од 25.07.2008. до 01.09.2010. године (у периоду **пре** закључивања Уговора), да су, осим цена за карте у једном правцу, цене карата на линијама које су подударне за оба превозника биле утврђене у **различитим** износима, док су цене карата по тарифама, које су у примени од **01.09.2010.** године (**након** почетка примене закљученог Уговора) **исте**, односно утврђене су у **истим** износима код оба превозника и то за све карте: у једном правцу, за повратне, за студентске карте у једном правцу и за студентске повратне и да су више од цена карата у претходним тарифама, што је приказано у следећим табелама:

Тарифа услуга превоза путника у међумесном линијском саобраћају за период од 25.07.2008. године до 01.09.2010. године (пре примене закљученог Уговора)

Релација	ЛАСТА				EUROPA BUS			
	Један правац	Поврат.	Студен. један правац	Студен. поврат.	Један правац	Поврат.	Студен. један правац	Студен. поврат.
Ваљево-Београд	530,00	830,00	360,00	580,00	530,00	870,00	370,00	600,00
Уб-Београд	330,00	540,00	280,00	480,00	330,00		300,00	500,00
Лајковац Београд	350,00	570,00	280,00	480,00	350,00		300,00	500,00
Београд Ваљево Лозница	720,00	1.190,00	550,00	900,00				
Београд Ваљево Љубовија	700,00	1.150,00	540,00	890,00				
Београд Ваљево Крупањ	700,00	1.150,00	540,00	890,00				
Београд Ваљево Дивчибаре	610,00	970,00	490,00	800,00	610,00	970,00		

Тарифа услуга превоза путника у међумесном линијском саобраћају за период од 01.09.2010. године (након почетка примене уговора)

ЛАСТА					EUROPA BUS			
Релација	Један правац	Поврат.	Студен. један правац	Студен. поврат.	Један правац	Поврат.	Студен. један правац	Студен. поврат.
Ваљево-Београд	580,00	930,00	400,00	650,00	580,00	930,00	400,00	650,00
Уб-Београд	365,00	580,00	280,00	450,00	365,00	580,00	280,00	450,00
Лајковац Београд	385,00	620,00	280,00	450,00	385,00	620,00	280,00	450,00
Београд Ваљево Лозница	790,00	1.260,00	550,00	880,00				
Београд Ваљево Љубовија	770,00	1.230,00	540,00	860,00				
Београд Ваљево Крупањ	770,00	1.230,00	540,00	860,00				
Београд Дивчибаре	670,00	1.070,00	470,00	750,00	670,00	1.070,00		
Београд Ваљево Тара	815,00	300,00	570,00	910,00				

Анализом предметног Уговора и увидом у Тарифе странака у поступку, које су у примени од 01.09.2010. године, односно након закљученог Уговора, Комисија је утврдила да су се странке у поступку договориле како и колика цена ће се утврдити, а управо та договорена цена је и одређена аутономним ценовницима донетим од стране њихових надлежних органа. Утврђивање јединствених цена договорених од стране конкурената, без обзира на околност да су одређене аутономним ценовницима сваког превозника, сматра се тешком повредом конкуренције. На другачију оцену не би утицала ни околност да је између конкурената договорена примена чак и евентуално нижих цена од конкурентних тржишних.

На основу свега изложеног, Комисија је утврдила да су странке у поступку, аутономним одлукама својих надлежних органа, утврдиле цене за своје услуге, о чему су Комисији и доставиле доказе у виду одлука надлежних органа, као и да је тим одлукама претходио договор странака као међусобних конкурената о ценама, који је у потпуности и спроведен истим одлукама.

Комисија је дана 12.08.2011. године, на основу члана 38. став 2. Закона, странкама у поступку доставила Обавештење о битним чињеницама, доказима и осталим елементима утврђеним у поступку на којима ће засновати решење у овој управној ствари.

Изјашњење на поменуто Обавештење доставиле су обе странке у поступку.

Неосновани су наводи Ласте а.д., према којима је разлог за утврђивање више цене превозне карте, након закључења Уговора, економски раст свих параметара који утичу на формирање цене превоза (константно повећање цене нафте и нафтних деривата, резервних делова,

регистрације возила и сл.) по оцени Комисије не могу бити прихваћени. Ово из разлога што нису поткрепљени доказима да су сви ти параметри утицали на исти начин и у истој мери на оба превозника, што је као последицу изазвало одређивање цена на идентичном нивоу, а у то су евидентни и неспорни различити износи повећања цена код сваког превозника.

Без значаја су наводи Ласте, садржани у Изјашњењу „да је на свим линијама из предметног Уговора пословање без иједног динара оствареног профита, да су линије нерентабилне за обе уговорне стране, тако да се поставља питање даљег одржавања истих“, јер према оцени Комисије у конкретном случају одговори на питања профитабилности или ефикасности у пословању не могу дати оправдања за закључење предметног уговора, односно за договарање између конкурената у погледу формирања јединствене цене.

Стога су неосновани наводи у Изјашњењу Ласте а.д. Београд од 30.08.2011. године на Обавештење о битним чињеницама доказима и осталим елементима утврђеним у поступку „да закључени Уговор не ограничава, не нарушава и не спречава постојање конкуренције, јер сви заинтересовани потенцијални превозници на овом потезу, који испуњавају услове у складу са Законом о превозу у друмском саобраћају могу да остварују сва права и региструју линије, тако да сам Уговор никако не може да спречава обезбеђење равноправности свих учесника на саобраћајном тржишту, нити ограничава приступ конкурентима“.

У Изјашњењу друге странке у поступку Europe-Bus од 30.08.2011. године на Обавештење о битним чињеницама доказима и осталим елементима утврђеним у поступку, наводи се „да су на релевантном тржишту цене свих учесника на тржишту биле исте и пре и после потписивања спорног Уговора од стране два учесника на тржишту“.

Комисија је утврдила да наведено не произилази из достављених ценовника. Увидом у тарифе странака у поступку утврђено је да су цене пре потписивања Уговора биле исте **само** за карте у једном правцу, међутим у тарифама оба превозника, које су у примени после потписивања спорног Уговора, цене карата су исте за све карте: у једном правцу, за повратне карте, за студентске карте у једном правцу и за студентске повратне карте на линијама, које заједнички обављају оба превозника.

Надаље, уз Изјашњење Europa-Bus достављен је списак свих полазака аутобуса на релацији Ваљево-Београд-Ваљево, које заједнички обављају странке у поступку, а позивајући се на члан 6. став 1. Општих услова превоза у међумесном друмском саобраћају, који говори о „заштитним временима“ при регистрацији нових линија странка наводи да „у току дана не постоји довољна „временска празнина“ да се региструје нови полазак, који би био најмање 60 минута „одмакнут“ од постојећег“, односно да „не постоји законска могућност да било ко од превозника региструје линију на релевантном тржишту“.

Увидом у достављени списак свих полазака аутобуса на релацији Ваљево-Београд-Ваљево, које заједнички обављају странке у поступку, Комисија је утврдила да Ластва Ваљево дневно има 15 полазака из Ваљева и 15 полазака из Београда, а Europa-Bus дневно 10 полазака из Ваљева и 10 полазака из Београда.

На основу претходних података Комисија је оценила да евидентно велики број регистрованих полазака странака у поступку на предметној релацији, доводи у питање економску оправданост евентуалног увођења нове линије (поласка) на истој релацији, што за сваког постојећег или потенцијалног конкурента представља додатну улазну баријеру на ово релевантно тржиште.

Наводи у Изјашњењима Ласте а.д. и Europa-Bus, да су приступили закључењу Уговора у циљу унапређења и повећања квалитета превоза на релацији Ваљево–Београд-Ваљево, по

оцени Комисије нису релевантни за одлучивање у овој управној ствари и не утичу на доношење евентуално другачије одлуке. Овакав став Комисија заснива на оцени да су закључивањем Уговора о заједничком обављању превоза путника, странке у поступку елиминисале међусобну конкуренцију, нарочито ценовну, а тиме елиминисале могућност корисника услуга да, на ценовној основи, слободно изаберу превозника који ће им предметну услугу пружити.

Сваки учесник на тржишту мора самостално да утврди цене карата за превоз путника својим аутономним ценовницима, одобреним од надлежних органа, али без договора са својим конкурентима. Комисија је у поступку утврдила да су се странке у поступку након закљученог Уговора, договориле како и колика цена ће се утврдити и та договорена цена је одобрена кроз аутономне ценовнике од стране њихових надлежних органа. Договор између конкурената о одређивању јединствених цена, без обзира на то што се спроводи кроз аутономне ценовнике сваког превозника, представља тешку повреду конкуренције.

Према члану 10. став 1. и 2. Закона рестриктивни споразуми су, уговори, поједине одредбе уговора, изричито или прећутни договори, усаглашене праксе, као и одлуке облика удруживања учесника на тржишту, који имају за циљ или последицу значајно ограничавање, нарушавање или спречавање конкуренције на територији Републике, а нарочито су то споразуми којима се непосредно или посредно утврђују куповне или продајне цене или други услови трговине. У ставу 3. истог члана, прописано је да су рестриктивни споразуми забрањени и ништави, осим у случајевима изузећа од забране у складу са Законом.

У складу са наведеним, а на основу утврђених одлучних чињеница, изведених доказа и осталих утврђених околности, закључено је да **Уговор о** заједничком обављању превоза путника на линијама из члана 1. истог уговора, потписан **дана 27.07.2010.** године између странака у поступку, које су међусобни конкуренти и договорно утврђивање јединствене цене карата за превоз путника на тим линијама, представља **рестриктивни споразум** из члана 10. став 2. тачка 1) Закона.

Према оцени Комисије предметни Уговор, осим што је довео до елиминисања ценовне конкуренције између уговорних страна на релевантном тржишту, омогућава константну и потпуну размену важних пословних информација између конкурената.

Закључењем Уговора и разменом важних пословних информација између потписника, други постојећи и потенцијални конкуренти долазе у неповољнији положај, чиме се, на једној страни, стварају додатне баријере приступу релевантном тржишту, док се на другој страни ствара ситуација у којој учесници рестриктивног споразума више нису присиљени да воде рачуна о ефикаснијем пословању. Као последица описане ситуације, крајњим корисницима се значајно смањује могућност избора, а исто тако и шансе да им за повољнију цену буде пружена боља услуга.

На основу изложеног одлучено је као у ставу I диспозитива овог решења.

На основу члана 10. став 3. Закона, овим решењем као појединачним актом генерална ништавост по самом закону прецизирана је на начин да је предметни Уговор као рестриктивни споразум забрањен и ништав, па је одлучено као у ставу II диспозитива.

Комисија је оценила да остали наводи странака у поступку нису релевантни за одлучивање у овој управној ствари и да не утичу на доношење евентуално другачије коначне одлуке.

Одредбама члана 59. став 1. и 2. Закона прописано је да се решењем којим се утврђује повреда конкуренције, могу одредити мере које имају за циљ отклањање утврђене повреде конкуренције, односно спречавање могућности настанка исте или сличне повреде, давањем налога за предузимање одређеног понашања или забране одређеног понашања (мере понашања), из ког разлога се странкама забрањује свако будуће исто или слично понашање, па је одлучено као у ставу III диспозитива.

Чланом 38. став 3. Закона прописано је да је саставни део решења којим је утврђена повреда конкуренције одлука о мери заштите конкуренције, односно друга управна мера, коју одређује Комисија у складу са Законом.

Савет Комисије је, на основу одредбе члана 68. став 1. тач. 2) Закона, приликом одређивања мере заштите конкуренције, односно утврђивања висине новчаног износа за који ће странке у поступку бити у обавези да плате, применио одредбе члана 57. став 2. а у вези са чланом 7. Закона, као и члан 3. Уредбе о критеријумима за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала, начину и роковима њиховог плаћања и условима за одређивање тих мера („Службени гласник РС“, бр. 50/2010, у даљем тексту: Уредба).

Чланом 68. став 1. Закона, прописано је да се мера заштите конкуренције одређује у облику обавезе плаћања новчаног износа у висини највише 10% од укупног годишњег прихода обрачунатог у складу са чланом 7. Закона, при чему је у тачки 2) истог члана и става прописано да се ова управна мера одређује учеснику на тржишту који закључи или изврши рестриктивни споразум у смислу члана 10 Закона, односно рестриктивни споразум који није изузет у смислу члана 60. Закона.

Чланом 57. став 2. Закона, прописано је да се приликом одређивања висине новчаног износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције, узимају у обзир намера, тежина, последице и трајање утврђене повреде конкуренције. Према члану 7. став 1. Закона, годишњи приход учесника на тржишту утврђује се у висини укупног годишњег прихода пре опорезивања, за обрачунску годину која претходи години у којој је покренут поступак.

Година која је претходила покретању поступка је 2009. година, а годишњи приход Ласте а.д. Београд, у смислу Закона, за 2009. годину (пословни, финансијски и остали приходи), према консолидованом финансијском извештају за 2009. годину, који је доступан на Internet страници Агенције за привредне регистре Републике Србије, утврђен је у износу од 9.203.952.000,00 динара.

Годишњи приход Еуро-Bus, у смислу Закона, за 2009. годину (пословни, финансијски и остали приходи), према редовном годишњем финансијском извештају за 2009. годину који је доступан на Internet страници Агенције за привредне регистре Републике Србије, утврђен је у износу од 125.925.000,00 динара.

Претходно наведени подаци о утврђеним износима годишњих прихода у смислу Закона, наведени су у раније поменутом Обавештењу које је 12.08.2011. године упућено странкама у поступку а на које су странке доставиле своја изјашњења како је већ наведено у овом образложењу. У својим изјашњењима странке нису оспориле утврђене износе годишњих прихода.

Накнадном провером утврђено је да је податак о годишњем приходу Ласте а.д. у износу од 9.203.952.000,00 динара утврђен на основу података из консолидованог финансијског извештаја за 2009. годину, а да је исти приход требало утврдити на основу података из редовног финансијског извештаја за 2009. годину.

Полазећи од претходно изнетог, Комисија је утврдила да је годишњи приход Ласта а.д. према редовном финансијском извештају за 2009. годину доступном на Internet страници Агенције за привредне регистре Републике Србије, утврђен у износу од 8.496.237.000,00 динара.

На основу претходно изнетог Комисија је приликом одмеравања износа мере заштите конкуренције, као неспорне и у складу са чланом 7 Закона, утврдила следеће износе укупног годишњег прихода странака у поступку: за Ласта а.д. – износ од 8.496.237.000,00 динара, а за Еуро-Вус – износ од 125.925.000,00 динара.

У погледу тежине повреде конкуренције, Комисија је оценила да хоризонтални споразум о одређивању јединствене цене услуге превоза, као један од облика картелизације, представља веома тешку повреду конкуренције.

Полазећи од наведеног, а у циљу утврђивања трајања повреде конкуренције, Комисија је утврдила да је повреда конкуренције настала закључивањем Уговора о заједничком обављању превоза путника у линијском превозу односно 27.07.2010. године. Полазећи од чињенице да је предметни Уговор и даље у примени међу странакама у поступку, односно да не постоје валидни докази да је његова примена обустављена, Комисија је закључила да повреда конкуренције траје и даље.

Приликом одмеравања висине износа изречене мере, Савет Комисије је применио методологију одмеравања висине износа мере заштите конкуренције, утврђену интерним Смерницама Комисије за примену наведене Уредбе, од 19.05.2011. године, па изречена мера представља правичну и логичну резултанту свих околности, имајући притом увек у виду сврху изрицања ових мера.

Применом методологије дефинисане интерним смерницама приступило се одређивању основног износа мере. Основни износ одређује се множењем полазне основе, која је у свим случајевима повреда конкуренције одређена вредношћу фактора 1, са фактором за тежину повреде а након тога фактором за трајање повреде. С обзиром на то да је утврђено да се ради о веома тешкој повреди конкуренције за коју је у претходно поменутих смерницама утврђен распон вредности фактора од 2 до 3, Комисија је, према околностима предметне повреде, применила вредност фактора 2. Вредност фактора за трајање повреде конкуренције средњег трајања, повреде са трајањем од једне до три године, смерницама је утврђена у распону од 1 до 2, а с обзиром на трајање повреде у конкретном случају, Комисија је применила вредност фактора 1,25.

На претходно описани начин утврђен је основни износ мере заштите конкуренције, који је резултирао вредношћу од 2,5.

У погледу намере странака у поступку да учине повреду конкуренције, на основу свих расположивих информација, изведених доказа и навода странака у поступку, Комисија је оценила да странке у поступку нису биле свесне да својим радњама могу повредити конкуренцију на релевантном тржишту, али су према околностима по којима су радње предузеле и с обзиром на своја својства, биле дужне и могле бити свесне те могућности.

Претходну оцену, Комисија је имала у виду, као олакшавајућу околност, приликом одређивања висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције.

У погледу утврђивања **последича повреде** конкуренције утврђено је да су закључивањем предметног Уговора о заједничком обављању превоза путника, странке у поступку елиминисале међусобну конкуренцију, нарочито ценовну, а тиме онемогућили кориснике –

путнике, да према различитости цена пружених услуга имају могућност избора превозника на релевантним путним правцима.

Примењујући остале критеријуме за одређивање висине износа мере заштите конкуренције, на основу којих се према раније поменутиим интерним смерницама, може вршити корекција утврђеног основног износа мере, Комисија је након што је утврђено постојање олакшавајуће околности, како је претходно описано, и уз примену вредности фактора 1,45 за исту олакшавајућу околност, утврдила износ умањења од 1,12 за који се умањује претходно утврђени основни износ.

На претходно описани начин и имајући у виду одредбе члана 57. став 2. Закона, Савет Комисије је привредном друштву за превоз путника и пружање туристичких услуга у земљи и иностранству „Еуро-Bus” д.о.о., Карађорђева 120, из Ваљева, одредио меру заштите конкуренције у висини 1,38 % од укупног годишњег прихода оствареног у 2009. години обрачунаог у складу са чланом 7. Закона, односно утврдио обавезу плаћања новчаног износа у висини од 1.737.765,00 РСД (словима: једанмилионседамстотинадесетседамхиљада седамстотинашездесетпет динара) а саобраћајном предузећу „Ласта” а.д. Београд, Аутопут Београд-Ниш 4, из Београда у висини 1,38 % од укупног годишњег прихода у 2009. год. обрачунаог у складу са чланом 7. Закона, односно утврдио обавезу плаћања новчаног износа од 117.248.070,00 РСД (словима: стотинуседамнаестмилиона двестотинечетрдесетосамхиљада седамдесет динара).

Сагласно претходном, одлучено је као у ставу IV и V диспозитива.

Рок за поступање по налогу утврђеном у ставу VI и VII диспозитива, одређен је на основу члана 68. став 2. Закона и члана 4. Уредбе о критеријумима за одређивање висине износа који се плаћа на основу мере заштите конкуренције и процесног пенала, начину и роковима њиховог плаћања и условима за одређивање тих мера. Оцењујући финансијску снагу учесника на тржишту, којима је одређена мера заштите конкуренције а према јавно доступним подацима који потврђују њихову финансијску способност у моменту одређивања мере заштите конкуренције а нарочито имајући у виду висину износа одређене мере, Савет Комисије налази да је разуман и оправдан рок за поступање утврђен у ставу VIII диспозитива овог решења, имајући у виду и обавезу суда утврђену одредбом члана 72 став 5. Закона да одлуку по тужби донесе у року од два месеца од пријема тужбе.

Одредбом члана 40. став 1. Закона, прописано је да се решење којим је утврђена повреда конкуренције објављује у „Службеном гласнику Републике Србије“ и на интернет страни Комисије, те је стога одлучено као у ставу X диспозитива овог решења.

Упутство о правном средству:

Ово решење је коначно у управном поступку.

Против овог решења није дозвољена жалба, али се може покренути управни спор тужбом која се подноси Управном суду, у року од 30 дана од дана пријема решења.

Председавајући Савета

Весна Јанковић, председник Комисије